

Letos v únoru se mi naskytla příležitost vyjet na stáž do malého zdravotnického zařízení Itibo v Keni. Zařízení funguje již 12 let jako projekt humanitární organizace ADRA pod vedením pardubáka Aleše Bárty, který s sebou bere na měsíční rotace lékaře a studenty medicíny z celé ČR.

Do Afriky nás letělo pět studentů z Prahy, Brna, Plzně a Hradce Králové a jako odborný dozor dvě lékařky z kliniky infekčních nemocí nemocnice na Bulovce v Praze. Po příletu do Nairobi na nás čekal Aleš s terénní sanitkou s náhonem na všechna čtyři kola, kufry jsme naskládali na střechu a vyrazili jsme na cestu. Vzhledem ke špatné infrastruktuře silnic a nebezpečnému cestování v noci, bylo v plánu přenocovat v kempu u nedalekého jezera Naivasha. Druhý den ráno jsme měli domluvené vodní safari na motorovém člunu a tak jsme mohli okusit alespoň část z africké fauny. Následoval nákup potravin na tři týdny a celodenní cesta do horské vesnice Itibo, které leží 280 km od Nairobi v nadmořské výšce přes 2000 metrů. Poslední část cesty probíhala po nezpevněné cestě, plné výmolů a kamenů a tak jsme do Itiba přijeli až kolem deváté hodiny večerní za vřelého přivítání místního personálu.

Další tři týdny jsme pracovali ve dvojicích buď na všeobecně zaměřené ambulanci, na chirurgické ambulanci, na lůžkovém oddělení nebo na porodnici, podle toho, kde nás bylo nejvíc potřeba. Se vším nám pomáhali místní zdravotničtí zaměstnanci – Joseph, Elizabeth, Divinnah a dva laboranti, z nichž všichni uměli výborně anglicky. Největším problémem bylo dorozumět se s pacienty. V Keni jsou sice oficiální dva jazyky, a to svahilština a angličtina, ale anglicky uměla zhruba pětina lidí, takže jsme se bez pomoci neobešli, ani když jsme se snažili naučit základní slovíčka v místním jazyce. Jedna z prvních rad, kterou jsme dostali byla ta, že každý pacient musí odejít s nějakým lékem, i kdyby to byl jen obyčejný krém na ruce. Místní obyvatelé totiž za každou návštěvu lékaře musí zaplatit, takže když už mají peníze na to aby mohli přijít k lékaři, je nutné aby dostali léky a viděli, že se jim snažíme pomoci. Další věci, které si pacienti museli zaplatit, byla laboratorní vyšetření, ultrazvuk, RTG, materiál na šití ran, převazy, náklady za hospitalizaci a podobně. Takže jsme se snažili ordinovat jen nezbytná vyšetření a i tak se nám několikrát stalo, že pacient vyšetření odmítl kvůli nedostatku financí.

Viděli jsme zde spektrum různých nemocí od běžných jako jsou angíny, artrózy kloubů, hypertenze a vředy trávicího ústrojí, přes průjmy způsobené parazity a bakteriemi, brucelózu neboli vlnitou horečku, která se přenáší mlékem skotu, malárii s horečkami kolem 40°C, spolykání jedu na krysy či insekticidů při pokusu o sebevraždu a takzvanou „african disease“, což bylo něco jako hysterický záchvat místních pubertáků způsobený stresem nejčastěji ze školy. Několikrát za týden se objevily i úrazy na motorce s tržnými ranami, sečné rány po napadení mačetou a zlomené kosti po pádech z výšky. Lidé s HIV byli sledováni ve speciální ambulanci, kterou si organizovali místní zdravotníci. Pokud se chtěli léčit či nechat testovat, vše měli zdarma.

Mimo práci v zařízení jsme navštívili i místní školu. Byla to budova postavená z vlnitého plechu, kterou navštěvovalo asi 70 žáků různého věku, všichni nosili povinně uniformy, měli krásně předepsanou výuku v sešitech, většinu v anglickém jazyce. Bohužel učebnic bylo k dispozici velmi málo, někdy třeba jen jedna na celou třídu, jak si postěžoval ředitel školy. Také jsme se byli podívat v adventistickém kostele, kde většina mše probíhá formou zpěvu a tance a trvá celé dopoledne. Další zastávkou byla okresní nemocnice v Nyamiře. Budova je to velká, několik oddělení propojených venkovními ochozy, RTG, CT, UZ, operační sál s jedním chirurgem, márnice a VIP lůžka pro zaměstnance. Žádná jednotka intenzivní péče. Shodli jsme se, že by tam nikdo z nás ležet nechtěl a že bychom si žlučník raději odstranili sami u nás v Itibu. Poslední z výletů, které jsme absolvovali, byl k místnímu vyhlášenému šamanovi, který nás překvapil jak svým oblečením (měl na sobě červenou teplákovou soupravu Adidas), tak magickou pískající tykví skrz niž nám odpovídal na otázky.

Při procházkách po okolí vesnice, jsme se kochali čajovými plantážemi, které tvoří hlavní zdroje financí v této oblasti, a zpívali jsme s místními dětmi „vánoce, vánoce přicházejí“, což je naučila před několika lety doktorka z jiné výpravy, a nebo jsme rozdávali bonbóny za odměnu, když nám donesly chameleona na větvičce. Taky jsme si každé ráno kupovali tvrdé zelené pomeranče od staré veselé černošky, protože se nám líbilo, jak se u toho hlasitě směje. O vaření se staral většinou Aleš a šlo mu tak dobře, že jsme dokonce obědvali i domácí svíčkovou (bez masa, to je tam riziková potravina). Samozřejmě průjmům se tři členové skupiny neubránili, jeden bohužel skončil s infúzí tekutin, ale léčba byla úspěšná a při odjezdu jsme byli všichni v pořádku.

Na zpáteční cestě jsme se zastavili na dva dny v národním parku Masai Mara. Mohli jsme se projíždět sanitkou mezi zvířaty, takže je měl člověk někdy i na dosah ruky, prošli jsme se v doprovodu masajského strážce parku k zátocě s hrochy a nakoupili jsme spoustu suvenýrů od místních žen. Tím se naše výprava schylovala ke konci. Před odletem jsme navštívili v Nairobi útulek pro sloní sirotky, kde mají sloní mláďata stará několik dní až téměř desetileté slony a snaží se je zrehabilitovat a vypustit do volné přírody.

Keňa je nádherná země, ráda bych se tam ještě někdy vrátila.

Kateřina Vinklerová

Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové

Fakulta vojenského zdravotnictví Univerzity Obrany v Brně

